

HRAD ČABRAĎ

Zámer obnovy na roky 2009 a 2010

Obsah

1. obnova III. vstupnej brány
 - 1.1 riešenie rekonštrukcie preborenej klenby,
 - 1.2 riešenie doplnenia čelnej steny južného vstupu a prístupu do interiéru brány,
 - 1.3 riešenie statického zabezpečenia interiérovej priečky,
 - 1.4 možnosti izolácie objektu proti zrážkovej vode
2. obnova II. vstupnej brány – interiér
3. podchytenie drobných statických porúch (kavern) na hrade
4. osadenie informačných panelov na hrade

1. obnova III. vstupnej brány

1.1- obnova preborenej klenby

Vplyvom deštrukcie južnej fasády vstupnej brány došlo v minulosti k preboreniu klenby pivnice. Tento otvor sa v poslednom čase začal zväčšovať a zosunutím chodníka do otvoru znemožňuje pohyb návštevníkom.

Na zamedzenie nepriaznivého vývoja plánuje Združenie RONDEL doplniť tento otvor a stabilizovať tak klenbu.

Rozloha deštrukcie je približne 4-6m² a situovaná je priamo vo vrchole klenby.

Postup plánovaných prác:

- začistenie samotnej klenby od sutiny a zásypu (zhruba 2,5m vysoká vrstva sutiny) cca do 1 - 2m vzdialenosti od deštrukcie. Sutinú zabezpečíme proti samovoľnému zosunutiu nasucho ukladaným kamenným múrikom, ktorý bude po skončení prác odstránený.
- Zhotovenie debnenia a domurovanie deštrukcie. Na domurovanie budú použité pôvodné kamene, vytriedené zo sutiny. Malta bude vápenná.
- Po odstránení debnenia a oporného múrika sa klenba prisype preosiatou sutinou, aby sa ochránila pred mechanickým poškodením. Neskôr bude realizovaná ochrana proti zrážkovej vode.

1.2- riešenie doplnenia čelnej steny južného vstupu a prístupu do interiéru brány

Aby sa spevnila južná fasáda objektu a zároveň ochránila hrana doplnenej klenby pivnice i zamedzilo vyplaveniu zásypu z klenby je zámerom združenia doplniť chýbajúce murivo. Doplnené by bolo zatiaľ len po úroveň prahu pôvodného vstupu, pričom po vyriešení problému rekonštrukcie vstupného otvoru v budúcnosti (náznaková rekonštrukcia, jednoduchý klenbový pás a pod.), by bolo dobré doplniť celé chýbajúce murivo. Stabilizovala by sa tak koruna muriva a spevnila celá stena. Zároveň by sa tým zvýšila bezpečnosť návštevníkov.

Postup plánovaných prác:

- odstránenie nevyhnutného množstva sutiny od muriva (exteriér, interiér) tak, aby sa odhalil zvyšok muriva, na ktorý sa bude nadstavovať chýbajúci materiál. Odstránená sutina bude na mieste triedená a vhodné kamene znovu budú použité v murive.
- Domuruje sa chýbajúce murivo po približnú úroveň prahu bývalého vstupu. Do tohto múru bude zapustená hrana rekonštruovanej klenby, čím sa celá konštrukcia spevní. Počas murovania bude do muriva kotvené drevené samonosné lešenie, ktoré bude po skončení prác odstránené.
- Počas začistenia sa zameria vzniknuté prevýšenie terénu a vyvýšeného vstupu do objektu. Na základe toho sa rozráta sklon a dĺžka dreveného schodiska pre návštevníkov.

Predpokladané konštrukčné riešenie je: počas murovania čelného múru sa budú do muriva zapúšťať masívne kusy guľatiny z tvrdého dreva, ktoré budú tvoriť nosné podpory položeného dreveného schodiska, ktoré by začínalo na ľavej strane (západ) a v stúpaní pokračovalo k východnému okraju vstupného otvoru súbežne s fasádou. Tam by sa lomilo do pravého uhla a niekoľkými schodmi z voľne kladených kameňov v sutinovom zásype na klenbe by viedlo do interiéru. Súčasťou schodiska by mohlo byť aj zábradlie, nakoľko schodisko bude prekonávať predpokladané prevýšenie cca 3 m.

1.3- riešenie statického zabezpečenia interiérovej priečky

Interiérová priečka objektu III. brány je zachovaná do pôvodnej výšky. Je ale vážne staticky narušená chýbajúcim murivom v spodnej časti. Pôvodne pravdepodobne bola priečka položená na dnes už chýbajúcom zaklenutí prejazdu (2. podlažia) brány. Nasvedčujú tomu zachované nábehy klenby, ktoré sa nachádzajú pod touto priečkou v mieste jej kontaktu s obvodovým murivom. Keby sa v týchto miestach zrekonštruoval klenbový pás (cca 60- 80cm široký) a doplnilo murivo priečky, mohla by sa staticky zabezpečiť a predĺžila by sa tak jej existencia.

Postup plánovaných prác:

- začistenie nábehov klenby pod interiérovou priečkou
- zmeranie výšky, šírky miestnosti a vyrátanie rozmeru klenbového oblúka
- zhotovenie debnenia klenby
- vymurovanie klenbového pásu cca 60 – 80cm širokého pod priečkou (hrúbka priečky + nevyhnutný presah do strán) a doplnenie chýbajúceho muriva nad klenbovým pásom
- presah klenbového pásu by bol zabezpečený proti zatekaniu zrážkovej vody našikmo ukladanými plochými kameňmi, vyspádovanými od muriva priečky k okraju klenbového pásu.

1.4- možnosti izolácie objektu proti zrážkovej vode

Združenie malo v zámere riešiť izoláciu klenby objektu III. brány položením vyspádovanej izolačnej fólie v sutine nad touto klenbou. V pláne bolo aj zabezpečenie odborného archeologického výskumu. Keďže ale obec ako vlastník hradu nestihla v termíne podať vypracovaný projekt so žiadosťou o príspevok z grantu Obnov svoj dom na rok 2009, nie je zabezpečený dostatok finančných zdrojov na zaplatenie výskumu a zabezpečenie odstránenia veľkého objemu sutiny.

Združenie síce túto sutinu vie odstrániť aj bezplatne, ale vzhľadom na možnosti dobrovoľných brigádnikov a množstvo sutiny v bráne by to trvalo asi dve tri sezóny, kým by sa sutina odstránila. Zatiaľ by sa urýchlila erózna činnosť zrážkovej vody na murivo klenby.

Odborník na statiku po konzultáciách navrhol zastrešenie objektu samonosnou skrytou pultovou strechou umiestnenou v interiéru brány v úrovni 3. podlažia. Strecha by bola zhotovená na stĺpoch položených na hrane pôvodného nábehu klenby prejazdu. Tým by sa zabezpečila ochrana klenby pivnice a zároveň umožnili práce

na vyčistený množstva sutiny. Tá by sa mohla odstraňovať postupne, bez časového stresu a ohrozenia klenby, prípadne by sa mohlo počkať na zabezpečenie finančných zdrojov na riadny archeologický výskum, ktorý by sa dal vykonať bez ohľadu na počasie.

Po výskume a vyčistení brány, by sa prípadné pozostatky pôvodnej dlažby mohli prekryť vrstvou preosiatej sutiny (piesku) v hrúbke 20 – 40cm, aby sa zabezpečila ich ochrana pred mechanickým, či mrazovým poškodením.

Pokiaľ by sa pultová strecha ponechala na mieste, objekt by mohol slúžiť ako útočisko pre návštevníkov hradu pred nepriazňou počasia.

2. obnova II. vstupnej brány – interiér

Obnova interiéru II. brány by sa sústredila na zhotovenie interiérových omietok v miestnosti nad prejazdom. Omietky by boli čisto vápenné s použitím miestneho piesku, získaného zo sutiny. Docieli sa tým prirodzeného vzhľadu omietkovej vrstvy.

Omietnutím stien interiéru sa sleduje hlavne ochrana samotného muriva pred poškodzovaním (či už mechanickým, alebo poveternostným), keďže použitý kameň na výstavbu muriva je pomerne mäkký a drobivý. Omietnutím sa samozrejme zvýši aj hygienické hľadisko priestoru, keďže za zmenší prašnosť a eliminujú možné úkryty hmyzu.

Postup plánovaných prác:

- preosiatím vhodnej sutiny sa získa dostatočné množstvo pôvodného piesku, ktorý sa môže doplniť materiálom z miestneho potoka,
- Domurujú sa vypadnuté kamene v murive, aby sa dorovnal líce stien,
- Na dorovnané a doplnené murivo sa natiahne omietková vrstva, hladená dreveným hladidlom (nie filcovaním),
- Konečná úprava povrchu sa vykoná vápenným náterom na ešte nevyzretú omietku, aby došlo k prepojeniu vrstiev.

3. podchytenie drobných statických porúch (kavern) na hrade

V záujme zachovania čo najväčšieho rozsahu autentického muriva je potrebné zabezpečiť niektoré statické poruchy murív na hrade. Išlo by hlavne o domurovanie výpadkov líca muriva pri základoch, nárožiach, prípadne okenných záklenkoch tak, aby nedošlo k ich deštrukcii vplyvom ďalšieho zvetrávania a straty stability. Každý jeden zárok sa bude fotograficky dokumentovať – stav pred, po začistení a po zákroku.

Rozsah zamýšľaných zásahov sa prispôsobí možnostiam zduženia – veľké statické poruchy sa musia riešiť samostatne v rámci samostatného grantu.

Podrobný rozpis miest, kde je potrebný zákrok je súčasťou prílohy. Pracovník KPÚ B. Bystrica ho môže prípadne korigovať a doplniť.

Postup plánovaných prác:

- po vytypovaní miest, ktoré najviac ohrozujú stabilitu murív sa tieto miesta očistia od vegetácie a fotograficky zdokumentujú,
- potom sa určí poradie, v akom sa bude postupovať, aby sa ošetrili najprv najviac ohrozené miesta. Tie sa začistia na zdravé murivo a fotograficky zdokumentuje
- následne sa domuruje chýbajúce murivo tak, aby sa dodržal a prispôbil vzhľad dopĺňaného muriva k pôvodnému (riadkovanie, denná špára a pod...) Ako pojivo sa použije vápenná malta z pôvodného piesku.
- Po dokončení prác sa fotograficky zdokumentuje vykonaný zákrok.

4. osadenie informačných panelov na hrade

Na základe požiadaviek návštevníkov hradu, ako aj úmyslu združenia zvýšiť informovanosť návštevníkov zamýšľa Združenie RONDEL osadiť dva informačné panely na hrade. Jeden panel by bol venovaný histórii hradu ako aj základným informáciám o objektoch a dianí na hrade, druhý by bol venovaný ochrane prírody a správaní sa návštevníkov v prírodnej rezervácii.

Informačné panely by tvoril rám, zhotovený z guľatiny, do ktorého by bola osadená doska z preglejky. Na dosku budú plagátovou technikou lepené informačné materiály. V prípade poškodenia sa jednoducho odstránia a prelepia nanovo.

Umiestnenie panelov:

Najideálnejším miestom by bol priestor v prejazde II. brány tesne pri južnej stene medzi vstupnými dverami do prístavby a západným vstupom do prejazdu. Toto miesto je chránené pred poveternostnými vplyvmi a slnkom. Zároveň panely nenarúšajú pohľady na hrad.

Ďalšou možnosťou je umiestniť informačné panely v priestore 1. nádvorie k západnej hradbe (medzi I. bránou a I. baštou), alebo za II. bránou k východnému výbežku štítovej hradby. Tu už ale budú panely vystavené poveternostným vplyvom – hlavne dažďa, preto bude nutné vytvoriť na nich striešku.

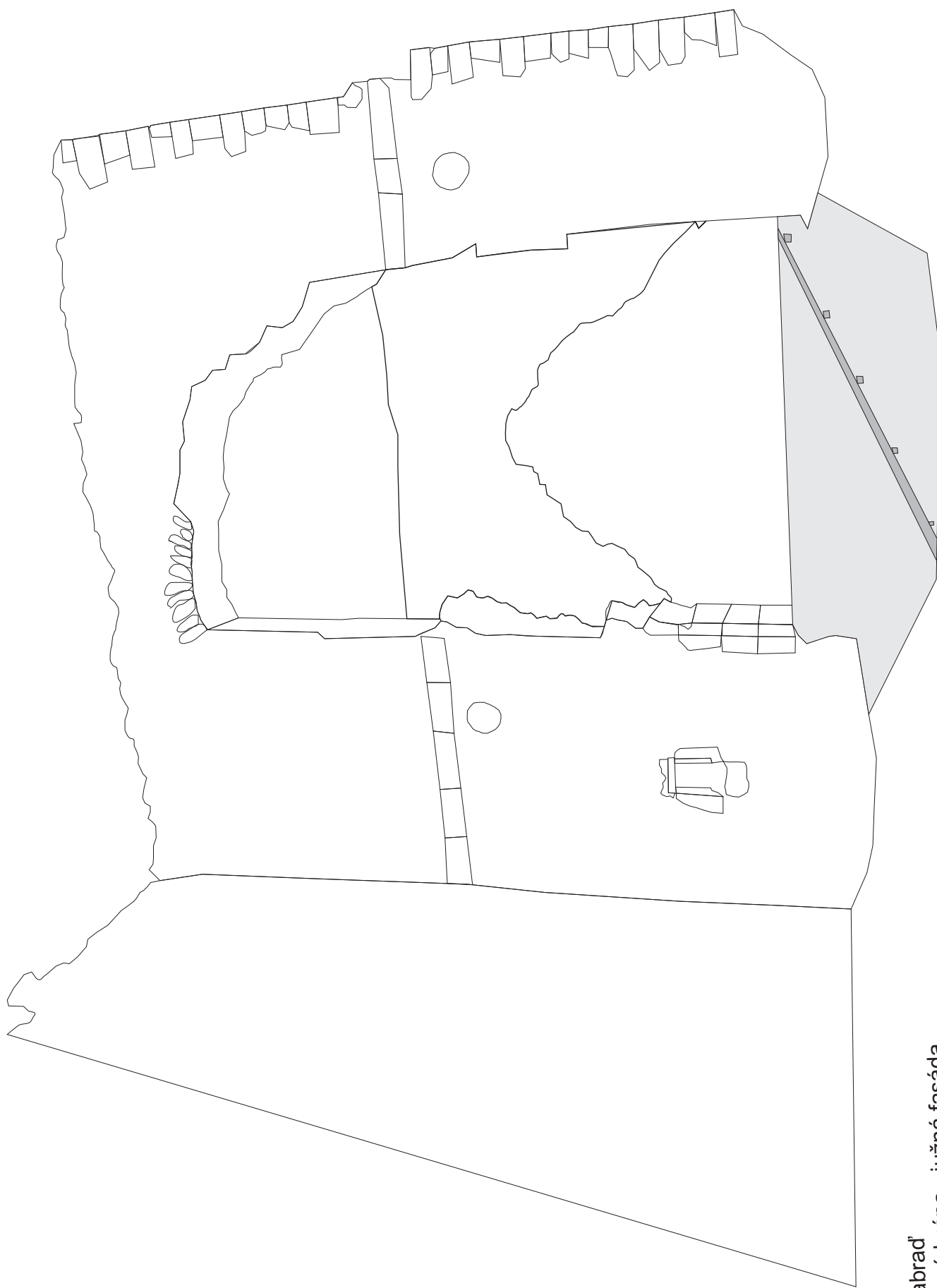
Rozmer panelov by bol približne 100x140 cm na ležato.

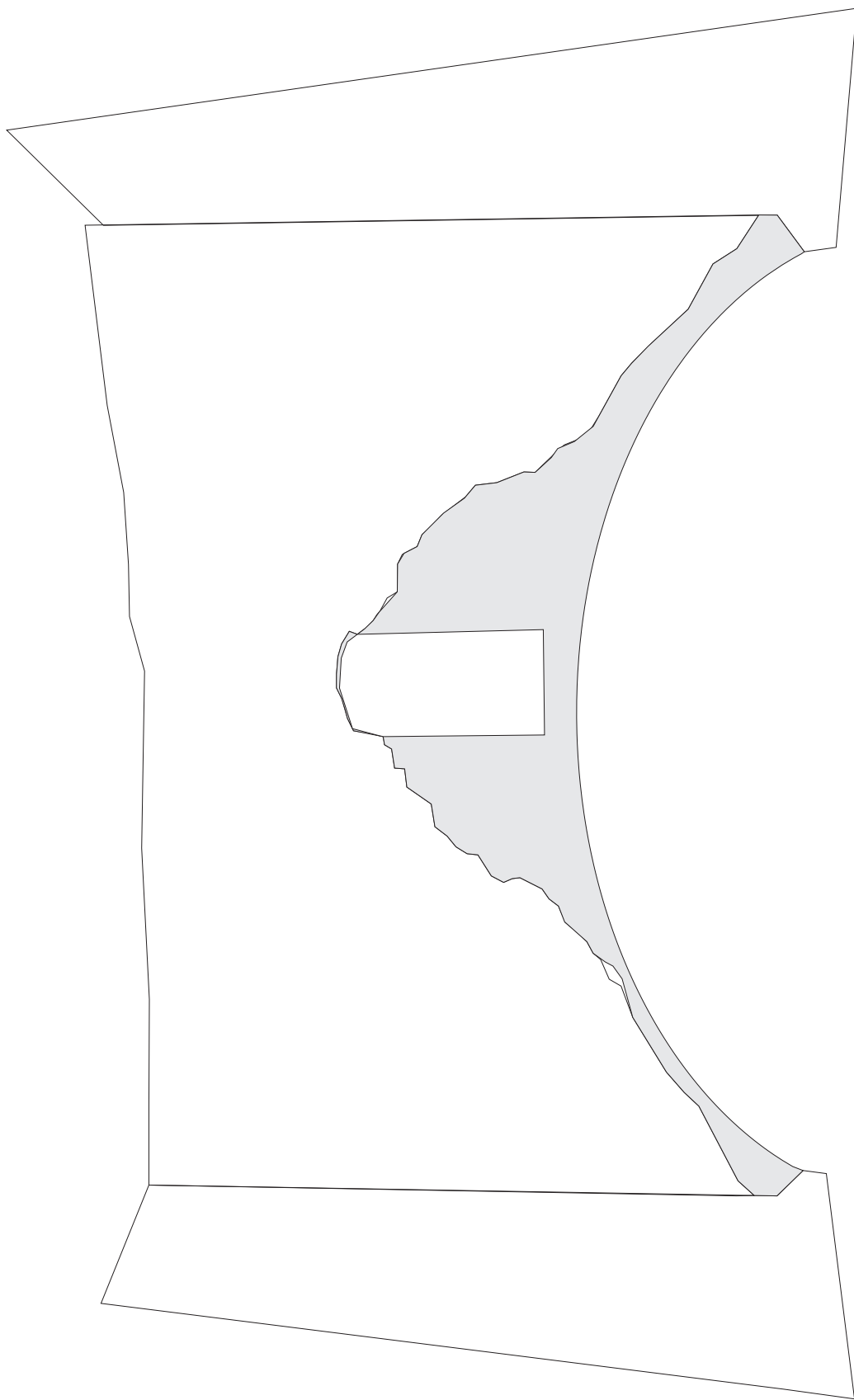
Pohľad na III. vstupnú bránu. Červenou bodkou je označený prerazený otvor do klenby pivnice. Fotografia ukazuje množstvo sutiny, ktorá je nahromadená na klenbe.

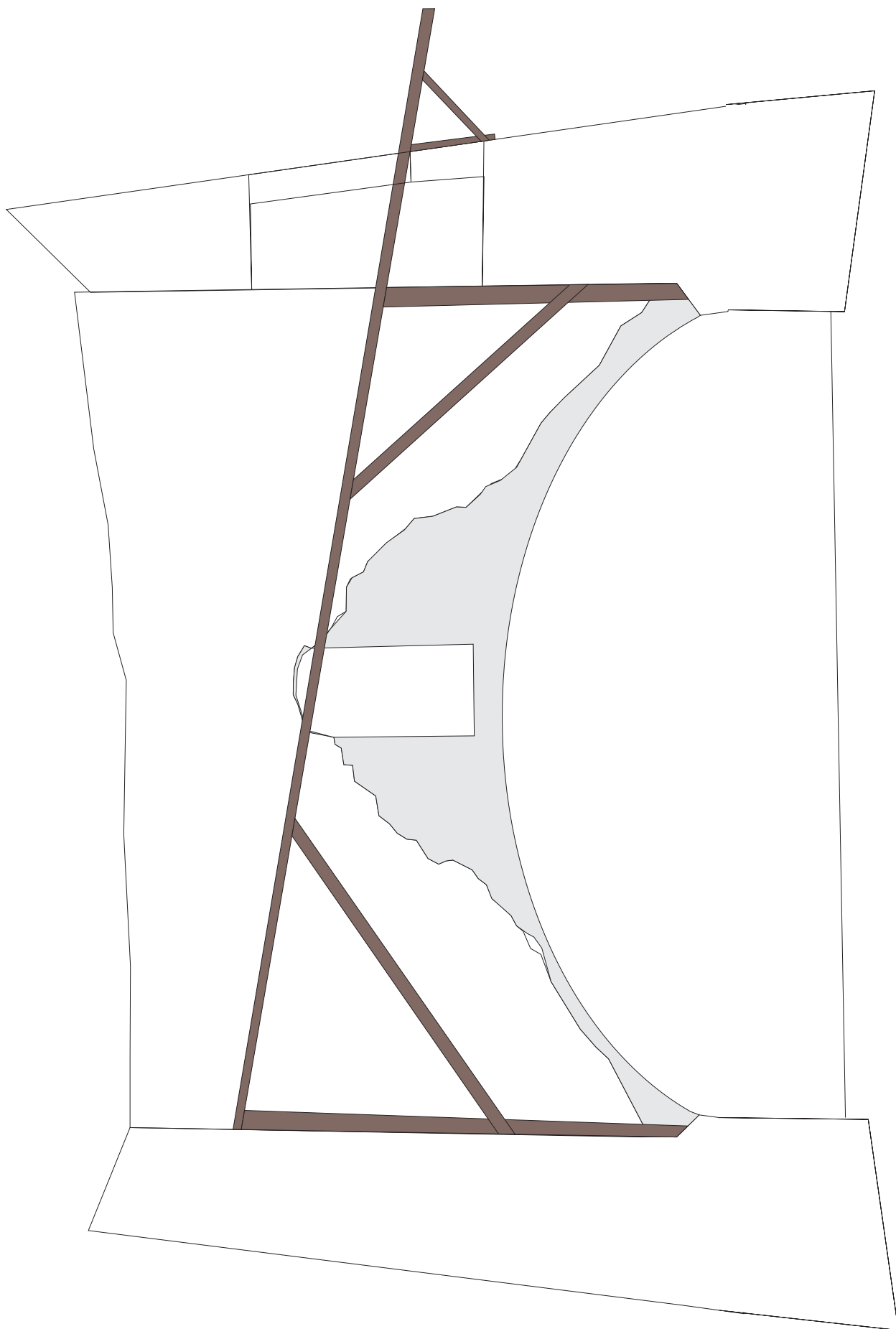
III. vstupná brána - pohľad z pivnice na prerazený otvor v klenbe

Hrad Čabrad'
III. vstupná brána - južná fasáda
■ - zamyšľaný rozsah prác s riešením prístupu do brány

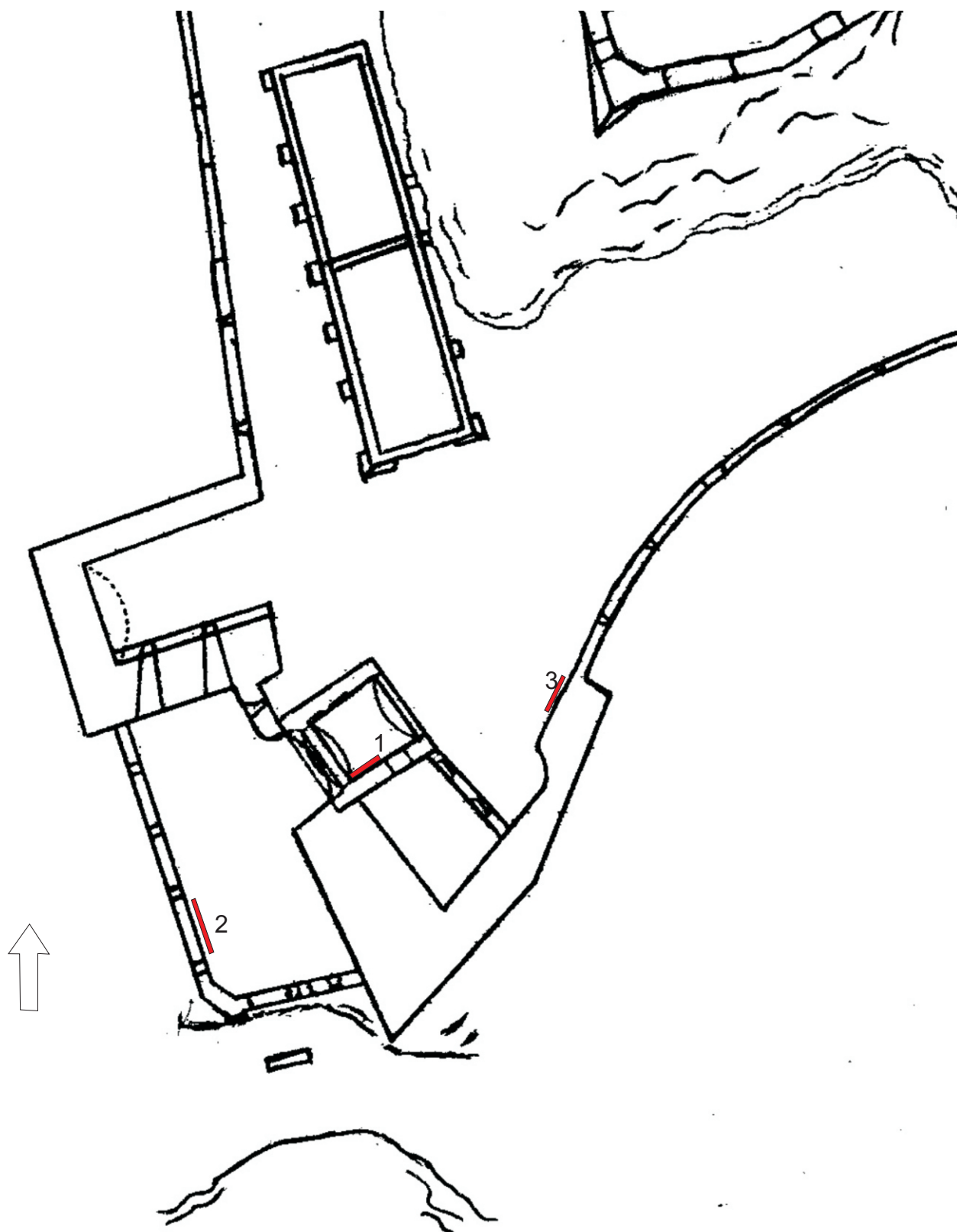

Hrad Čabrad
III. vstupná brána - interiérová priečka (náčrt bez mierky)
■ - zamýšľaný rozsah prác.

Hrad Čabrad'

III. vstupná brána - náčrt možného zastrešenia objektu pultovou strechou

Hrad Čabrad' - výrez z pôdorysu

Červenou označené miesta, kde navrhujeme osadenie informačných panelov.

1 - prejazd II. brány

2 - I. nádvorie

3 - výbežok štítovej hradby